

Avalaht>Perekonnaasjad ja pärimine>Abielu ja registreeritud kooselu varalised tagajärjed>Abikaasade varasuhe

Abikaasade varasuhe

Hispaania

1 Kas liikmesriigis on kehtestatud seadusjärgne abikaasade varasuhe? Mida see endast kujutab?**1.1 Kehtiv õigus. Üldine tsiviilõigus ja kohalik õigus osades autonoomsetes piirkondades**

Hispaania puhul poleks õige rääkida ühtsest abikaasade vararežiimist või abieluvõrdsusest. Osades autonoomsetes piirkondades kehtib riigi õiguse kõrval oma tsiviilõigus (kuigi abikaasade vararežiimid ei kuulu reguleeritavate valdkondade hulka kõigis neis piirkondades). See tähendab, et kõigil Hispaania kodanikel on lisaks oma Hispaania kodakondsusele ka konkreetne piirkondlik kodakondsus (*vecindad civil*). Selle järgi määratakse kindlaks, kas nende suhtes kehtib üldine tsiviilõigus või konkreetne või piirkondlik tsiviilõigus (tsiviilseadustiku artikkel 14).

Piirkonnad, kus kehtib oma tsiviilõigus, on Aragón, Kataloonia, Balearid, Navarra, Baskimaa, Galicia ja Valencia (kuigi viimane ei reguleeri abikaasade vararežiime, sest konstitutsioonikohus (*Tribunal Constitucional*) tunnistas piirkonnas vastu võetud seaduse põhiseadusevastaseks). Ülejäänud autonoomsete piirkondade kodanikel on nn ühtne piirkondlik kodakondsus (*vecindad civil común*) (piirkondliku kodakondsuse saamist reguleerib tsiviilseadustiku artikkel 14). Et teha kindlaks õigus, mida (ilma rahvusvaheliste sidemeteta) Hispaania kodanike abiellumise puhul abikaasade vararežiimi suhtes kohaldatakse – ja kas kohaldada üldist õigust või konkreetse autonoomse piirkonna õigust – tuleb lähtuda tsiviilseadustiku sissejuhatavas jaos (*Título Preliminar del Código Civil*) esitatud piirkondadevahelise õiguse sätetest (tsiviilseadustiku artikli 9 lõige 2 ja artikkel 16).

Kui abikaasadel on ühtne piirkondlik kodakondsus, kehtivad nende suhtes tsiviilseadustiku sätted.

Kui abikaasadel pole sellist ühtset piirkondlikku kodakondsust, kohaldatakse ühe abikaasa piirkondliku kodakondsuse või alalise elukohaga seotud õigust, mis on ühiselt valitud enne abielu sõlmimist väljastatud ametlikus dokumendis. Kui seda ei tehta, kohaldatakse abielu sõlmimisele vahetult järgneva ühise alalise elukoha õigust. Sellise elukoha puudumise korral kohaldatakse selle koha õigust, kus abielu sõlmitakse.

Erandjuhtudel, kui abikaasadel on erinev piirkondlik kodakondsus ja mõlemas piirkonnas kehtiv abikaasade vararežiim on varalahusus (ning eelmainitud normide alusel kohaldatav režiim on sellest erinev), kohaldatakse tsiviilseadustikus sätestatud varalahusususe režiimi.

Kui üks abikaasastest ei ole hispaanlane või abielupaaril on seos mõne muu riigiga, tehakse kohaldatav õigus kindlaks vastavalt määruse (EL) 2016/1103 artikli 33 sätetele, mida tõlgendatakse seoses Hispaania kodanikega nii, et kui määruks on viidatud kodakondsusele kui seotuse kriteeriumile, käsitatakse seda kui viidet piirkondlikule kodakondsusele.

Termin „piirkondlik kodakondsus“ kehtib aga üksnes Hispaania kodanike kohta (tsiviilseadustiku artikkel 15); kuna see ei kehti välismaalaste puhul, kohaldatakse seega artikli 33 lõiget 2, asendades kodakondsusel põhineva õiguse kõige lähemal seotusel põhineva õigusega, st selle territoriaalsuse õigusega, millega abikaasad on kõige lähemalt seotud.

1.2 Abieluvarežiimid, mida kohaldatakse juhul, kui abikaasade vahel ei ole tsiviilseadustiku sätete ega autonoomse piirkonna õigusnormide kohast lepingut

Selleks, et teha abikaasade vararežiim kindlaks juhtudel, kus abikaasade vahel puudub kokkulepe, kohaldatakse allpool kirjeldatud täiendavat õigust, mis erineb olenevalt kohaldatavast riigisisesest tsiviilõigusest.

Tsiviilseadustik (kohaldatakse juhul, kui ei kohaldata Aragóni, Kataloonia, Balearide, Navarra, Baskimaa ega Galicia õigust): üldine varaühisus (*sociedad de gananciales*) (tsiviilseadustiku artikkel 1344 jj). Selle režiimi kohaselt saab kummagi abikaasa omandatud varast ja saadud kasust ühisvara. Kummagi abikaasa isiklik vara hõlmab sisuliselt enne abiellumist omandatud vara ning vara, mis on abielu ajal saadud tasuta või isikliku vara asendusena. Enne abielu omandatud peamise elukoha suhtes kohaldatakse erirežiimi, mis tähendab, et vastupidi muule enne abielu omandatud varale (mis on alati isiklik) muudavad edaspidi ühistest rahalistest vahenditest tehtud maksed peamise elukoha proportsionaalselt ühisvaraks. Kahtluse korral eeldatakse, et vara on ühisvara. Vastutuse korda reguleeritakse ühisvara puhul samamoodi ning ühisvara hõlmab vara, mis saadakse korrapärase kutse- või loometegevuse või ettevõtluse tulemusena. Kui ainult ühel abikaasastest on võlgu, vastutab ta esialgu enda varaga; kui sellest ei piisa, võivad võlausaldajad arestida ühisvara. Sellisel juhul võib teine abikaasa aga nõuda üldise varaühisuse lõpetamist, asendades arestitava ühisvara võlgnikust abikaasale kuuluva osaga; pärast seda kohaldatakse abielu suhtes varalahusususe režiimi. Ühisvara hallatakse ühiselt (kuigi igapäevaselt võib majapidamises vajalikke tehinguid teha ükskõik kumb abikaasastest (*potestad doméstica*)). Isikliku vara haldamine on selle abikaasa ülesanne, kellele vara kuulub (erisätted kehtivad perekonna eluaseme kohta, sest kuigi see võib kuuluda ühele abikaasastest, on sellega seotud tehingute tegemiseks vaja teise abikaasa nõusolekut või kohtu luba). Ühisvara võõrandamiseks või sellele koormatiste seadmiseks on vaja mõlema abikaasa nõusolekut.

Aragón: üldine varaühisus (*consorcio conyugal*), mida reguleerib Aragóni piirkondliku seadustiku (*Código de Derecho Foral de Aragón*) artikkel 210 jj. Vara või kasu, mille abikaasad on saanud oma töö, tegevuse või varalt teenitud tulu kaudu, muutuvad selle režiimi kohaselt ühisvaraks. Kummagi abikaasa isiklik vara hõlmab sisuliselt enne abiellumist omandatud vara ning vara, mis on abielu ajal saadud tasuta või isikliku vara asendusena. Kahtluse korral eeldatakse, et vara on ühisvara. Aragóni tsiviilõiguse kohaselt on enne abielu omandatud vara, sealhulgas peamine eluase, alati isiklik, välja arvatud juhul, kui kulud on täielikult edasi lükatud ja tasutakse pärast abiellumist täies ulatuses ühistest rahalistest vahenditest. Selle režiimi puhul on vastutuse kord reguleeritud. Kui ainult ühel abikaasal on võlad, vastutab ainult tema ja seda oma varaga; kui sellest ei piisa ning kui võlanõue, mis ei kuulu ühise vastutuse alla, on täidetav ühisvara arvelt, võib võlgniku abikaasa kasutada oma õigust kaitsta oma ühisvaraosa väärtust, nõudes ainuüksi kaitstava väärtuse kindlaks tegemise eesmärgil ühisvara realiseerimist, ilma et üldist varaühisust lõpetataks.

Tuleks märkida, et Aragónis on üleelanud abikaasal kasutusvalduse õigus (*usufructo viudal aragonés*), mis on lisaks pärimisõigusele ka tulevikus tekkiv õigus (*derecho expectante de viudedad*).

Kataloonia: varalahusus (Kataloonia tsiviilseadustiku (*Código Civil de Cataluña*) artikli 232 lõige 1). Selle režiimi puhul on mõlemal abikaasal õigus kogu oma vara omada, käsutada, hallata ja vabalt kasutada. Kui tekib kahtlusi seoses sellega, kummale abikaasale vara või õigus kuulub, järeldatakse, et see kuulub mõlemale võrdsetes ja jagamatutes osades. Eeldatakse aga, et isiklikus kasutuses vallasvara, mis ei ole erakordselt väärtuslik, kuulub ühele abikaasastest, ning vara, mis on otseselt ette nähtud tema tegevuse elluviimiseks, kuulub üksnes talle.

Balearid: varalahusus (Balearide tsiviilseadustiku (*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) artikkel 3 Mallorca kohta, artikkel 65 Menorca kohta ning artikkel 67 Ibiza ja Formentera kohta). Selle režiimi puhul käsitatakse kummalegi abikaasale abiellumise ajal kuuluvat vara tema isikliku varana, nagu ka vara, mis on mistahes viisil omandatud abielu ajal.

Navarra: üldine varaühisus (*conquistas*) (Navarra uue seadustiku (*Fuero Nuevo de Navarra*) jaotis 87 jj). See on režiim, mille puhul omandatud vara hõlmab (muu hulgas) abielu ajal kummagi abikaasa töö või muu tegevuse kaudu omandatud vara ning tulu nii ühisvaralt kui ka isiklikult varalt. Isiklik vara hõlmab

vara, mille abikaasa omandab tasu eest enne abielu, isegi kui vara jõuab tema valdusse abielu ajal või kui kulu või tasu kaetakse täielikult või osaliselt teise abikaasa rahalistest vahenditest või ühisvarast; samuti hõlmab see enne abielu või abielu ajal saadud kasumit. Kogu vara, mida pole dokumenteeritud isiklikuna, käsitatakse ühisvarana. Eluaseme ja sisustuse suhtes kohaldatakse erirežiimi, kui need saadakse oma valdusse või kui nende eest makstakse täielikult või osaliselt abielu ajal, isegi kui need on omandatud varem. Kui maksis ainult üks abikaasast, on tegemist tema isikliku varaga. Kui makse tehti mõlema abikaasa varadest, kuulub vara jagamatult neile mõlemale vastavalt nende panuste osakaaludele. Kui makse tegemiseks kasutati nii ühisvara kui ka ühe või mõlema abikaasa vara, kehtib jagamatus proportsionaalselt kummagi abikaasa panuse suhtes ja ühisvarast tehtud panuse suhtes. Ühisvara ja isikliku vara haldamise ning selle eest vastutamise süsteem on samuti reguleeritud. Kui abikaasal tekivad isiklikud võlad ja võlgnikust abikaasa isiklik vara pole piisav, võib võlausaldaja taotleda ühisvara arestimist, millest teatatakse teisele abikaasale. Kui abikaasa ei vasta ja ühisvara arestitakse, toimub sundtäitmine; arvestatakse, et võlgnikust abikaasa on saanud kätte oma osa väärtuse, kui ta teeb makse enda rahalistest vahenditest või kui üldine varaühisus lõpetatakse. Teine abikaasa võib aga üheksa päeva jooksul pärast arestimisest teatamist taotleda, et arestitud ühisvara asendataks ülejäägiga, mille võlgnikust abikaasa saab üldise varaühisuse lõpetamise korral. Sellisel juhul kaasneb arestimisega üldise varaühisuse lõpetamine ja likvideerimine ning seejärel varalahuse kohaldamine.

Baskimaa: kui mõlemad abikaasad on Biskaia, Aramaio või Audio omavalitsusüksuste elanikud, reguleeritakse abielu piirkondliku üldise varaühisuse režiimiga (*comunicación foral de bienes*). Kui üksnes ühel abikaasast on Biskaia, Aramaio või Audio omavalitsusüksuse piirkondlik kodakondsus, kohaldatakse nimetatud režiimi, kui see on kooskõlas abikaasade esimese ühise alalise elukohaga; vastasel juhul kohaldatakse abielu sõlmimise koha režiimi. Muudes Baskimaa osades on abikaasade vararežiim lepingu puudumise korral üldine varaühisus (*sociedad de gananciales*), mis on sätestatud tsiviilseadustikus (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*) artikkel 127 jj). Piirkondliku üldise varaühisuse režiimi puhul jagatakse mõlema abikaasa kõik varad, õigused ja osalused abikaasade vahel võrdselt, olenemata nende päritolust ja sellest, kuidas need on omandatud. See kehtib nii enne abielu kui ka abielu ajal omandatud vara kohta, olenemata sellest, kus see vara asub. Vaatamata selle teoreetiliselt universaalsele laadile varieerub üldise varaühisuse ulatus olenevalt abielu lõppemise põhjusest. Kui abielu lõpeb ühe abikaasa surmaga ja abielust on sündinud lapsi, on üldine varaühisus universaalne. Kui abielu lõpeb ühe abikaasa surmaga, aga abielust pole sündinud lapsi, või kui see lõpeb muul põhjusel (näiteks lahutus), piirduv üldine varaühisus tasu eest saadud varaga ning ei hõlma enne abielu omandatud vara ega tasuta saadud vara.

Galicia: üldine varaühisus (*gananciales*) (Galicia tsiviilõigusseaduse (*Ley de Derecho Civil de Galicia*) artikkel 171).

2 Kuidas saavad abikaasad oma varasuhet korraldada? Millised ametlikud nõuded sellisel juhul kehtivad?

Abikaasad saavad kehtestada sellise abikaasade vararežiimi, et mille puhul eelmises punktis mainitud lisasätteid ei kohaldata.

Selleks peavad nad sõlmima notari juures avaliku abieluvaralepingu (tsiviilseadustiku artiklid 1280 ja 1315), mis tuleb registreerida tsiviilregistris, ning notar peab lepingu sõlmimise päeval saatma asjakohasele registripidajale selle avaliku dokumendi kinnitatud elektroonilise koopia kui abielu registreerimise tõendi (tsiviilregistri seaduse (*Ley del Registro Civil*) artikkel 60).

Samuti võivad abikaasad oma vararežiimi abielu jooksul muuta, kui nad täidavad samasugused vorminõuded (tsiviilseadustiku artikkel 1331) ja ei riku sellega kolmandate isikute õigusi (tsiviilseadustiku artikkel 1317).

Samasugune võimalus on sätestatud autonoomsetes piirkondades, kus kohaldatakse abielude suhtes oma tsiviilõigust: Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 231 lõige 10 jj, Balearide tsiviilseadustiku artikkel 3 Mallorca ja Menorca kohta (*capítulos*) ning Balearide tsiviilseadustiku artikkel 66 Ibiza ja Formentera kohta (*espólits*); Baskimaa tsiviilõigusseaduse artikkel 125 jj; Galicia tsiviilõigusseaduse artikkel 171 jj; Aragóni piirkondliku seadustiku artikkel 185; Navarra piirkondliku tsiviilseadustiku artikkel 78 jj.

3 Kas varasuhte korraldamise vabadusel on ka piiranguid?

Abikaasadel on vabadus oma vararežiimi üle otsustada ja nad võivad kohaldada mistahes režiimi, sealhulgas neid, mis on reguleeritud Hispaania mistahes tsiviilõigusaktidega (milles on käsitletud nii lepingu puudumise korral kohaldatavaid abikaasade vararežiime kui ka muid režiime, milles pooled võivad kokku leppida), ja neid, mis on sätestatud muude riikide õigusnormides. Kehtestada ei tohi aga selliseid sätteid, mis on vastuolus õigusega või kõlblusnormidega või mis piiravad abikaasade võrdõiguslikkust (tsiviilseadustiku artikkel 1328 ja Hispaania põhiseaduse artikkel 14).

4 Millised on abielulahutuse, lahuse või abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed abikaasade varasuhtele?

Abielu kehtetuks tunnistamine, lahuse või lahutus lõpetavad abikaasade vararežiimi. See on sätestatud mitmesugustes abikaasade eri vararežiime käsitlevates õigusnormides (sealhulgas näiteks tsiviilseadustiku artiklis 1392 üldise varaühisuse kohta või tsiviilseadustiku artiklis 1415, mis reguleerib tsiviilseadustikus käsitletud soetisvaras osalemise režiime).

Üldise varaühisuse režiimide lõpetamiseks tuleb järgida tsiviilkohtumenetluse seadustikus (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) sätestatud menetlust. Selle menetluse ajaks tekib abikaasade vahel muudest üldise varaühisuse režiimidest erinev varaühisuse vorm, mille suhtes kohaldatakse varaühisuse vältel õiguslikku erikorda, kuni kumbki kaasomanik saab asjakohaste realiseerimis- ja jagamistingute tulemusel konkreetse individuaalse osa varast.

Üldine varaühisus (*sociedad de gananciales*) on võimalik lõpetada abikaasade vastastikusel kokkuleppel vastavalt tsiviilseadustiku artiklites 1392–1410 sätestatud normidele ja notari juuresolekul. Kui abikaasad ei jõua kokkuleppele, saab varaühisuse lõpetada kohtus, kus kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud menetlust.

Varalahuse režiimi korral pole vaja abikaasade vararežiimi lõpetada, sest kumbki abikaasa on oma vara omanik. Vara suhtes, mis on algusest peale kuulunud mõlemale abikaasale, kohaldatakse kaasomandi režiimi, mis jätkub pärast abielu kehtetuks tunnistamist, lahuse või lahutust samamoodi, ilma et see piiraks kaasomanike võimalust taotleda vara jagamist (nagu kõigil kaasomandit puudutavatel juhtudel).

5 Kuidas mõjutab abikaasade varasuhet ühe abikaasa surm?

Ka surm lõpetab abikaasade vararežiimi, nagu sätestatud mitmesugustes abikaasade eri vararežiime käsitlevates õigusnormides (sealhulgas näiteks tsiviilseadustiku artiklis 1392 koostoimes tsiviilseadustiku artikliga 85 üldise varaühisuse kohta või tsiviilseadustiku artiklis 1415, mis reguleerib tsiviilseadustikus käsitletud soetisvaras osalemise režiime).

Ilma et see piiraks seda, mille surnud abikaasa on oma testamendis kindlaks määranud, on sätestatud üleelanud abikaasa jaoks teatavad õigused, mis sõltuvad pärimise suhtes kohaldatavast õigusest. Abikaasal on teatavad pärimisõigused ka siis, kui teine abikaasa sureb testamenti jätmata.

Kuidas teha kindlaks, milline tsiviilõigus kohaldub?

- Kui paaril on seosed enam kui ühe riigiga, tehakse kohaldatav tsiviilõigus kindlaks kooskõlas määruse 650/2012 sätetega. Määruse artikli 36 sätted on asjakohased, kui kohaldatakse Hispaania õigust; sel juhul kohaldatakse kehtivat tsiviilseadustikku või autonoomsete piirkondade tsiviilõiguse norme, lähtudes konkreetsest seosest, mis testaatoril võis olla autonoomse piirkonnaga, kus kohaldatakse asjaomase valdkonna reguleerimiseks oma tsiviilõigust.

- Kui pärimise puhul puuduvad seosed välisriikidega, siis kohaldatakse pärimise suhtes tsiviilõiguse norme, mis on seotud testaatori piirkondliku kodakondsusega surma ajal, aga üleelanud abikaasa seadusjärgsete õiguste suhtes kohaldatakse sama õigust nagu abielu tagajärgede suhtes, tagades seejuures alati alanejate sugulaste õiguspärase osade kaitse (tsiviilseadustiku artikkel 16 ja artikli 9 lõige 8).

Allpool on analüüsitud üleelanud abikaasa õigusi vastavalt mitmesugustele Hispaanias kehtivatele tsiviilõigusaktidele, lähtudes sellest, kas testaator korraldas pärimise ise (enamasti testamendiga) või suri testamenti jätmata.

- Kui surnu jättis testamendi

Tsiviilseadustik (kohaldatakse juhul, kui ei kohaldata Aragóni, Kataloonia, Baleaaride, Navarra, Baskimaa ega Galicia õigust), milles on sätestatud, et üleelanud abikaasal on vähemalt samad õigused, mis tal oleksid olukorras, kus abikaasa sureb testamenti jätmata, st ühe kolmandiku pärandvara kasutusvaldus, kui on lapsi või alanejaid sugulasi. Kui on üksnes ülenejaid sugulasi, on abikaasal õigus poole pärandvara kasutusvaldusele. Kui pole ülenejaid ega alanejaid sugulasi, on abikaasal õigus kahe kolmandiku pärandvara kasutusvaldusele (tsiviilseadustiku artikkel 834 jj).

Aragón: abielu sõlmimisega saavad abikaasad õiguse esimesena surnud abikaasa kogu vara kasutusvaldusele (üleelanu kasutusvaldus – usufructo de viudedad) (Aragoni piirkondliku tsiviilseadustiku artikkel 271). See õigus (mis kuulub perekonnaõigusesse, mitte pärimisõigusesse) on abikaasadel Aragóni üldise varaühisuse režiimi korral isegi siis, kui nende piirkondlik kodakondsus hiljem muutub; viimasel juhul on välistatud pärimisõiguses kehtestatud õiguspärane osa. Üleelanud abikaasal on õigus üleelanu kasutusvaldusele ka siis, kui esimesena surnud abikaasal oli surma ajal Aragóni piirkondlik kodakondsus.

Baleaarid: Mallorca ja Menorca tunnustatakse üleelanud abikaasa universaalset õigust kasutusvaldusele juhul, kui testaatori vanemad pole enam elus. Abikaasa saab poole vara kasutusvalduse, kui testaatori vanemad on elus ja kui tal on alanejaid sugulasi (Baleaaride piirkondliku tsiviilseadustiku artikkel 45). Ibiza ja Formentera ei käsita üleelanud abikaasat isikuna, kellel on õigus pärandi sundosale (*legitimario*).

Kataloonia: üleelanud abikaasale, kellel pole piisavaid rahalisi vahendeid, antakse veerand pärandvarast (Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 452 lõige 1). Peale selle antakse talle muud õigused seoses üleelanud abikaasale kuuluva varaga, mis ei kuulu pärandvara hulka (Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 231 lõige 30), ja seoses koduga. Täpsemalt on siinkohal tegemist üheaastase toitjakaotuspensioniga (*año de viudedad*), mis hõlmab õigust jätkata abikaasade ühise eluaseme kasutamist ja saada surnud abikaasa pärandvara arvelt ülalpidamist ühe aasta jooksul pärast testaatori surma (Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 231 lõige 31).

Galicia: üleelanud abikaasal on õigus poole pärandvara kasutusvaldusele (Galicia tsiviilõigust reguleeriva seaduse (Ley normas reguladoras del Derecho Civil de Galicia) artikkel 228 jj).

Navarra: üleelanud abikaasal on õigus esimesena surnud abikaasa kõigi selliste varade ja õiguste kasutusvaldusele (usufructo de fidelidad), mis talle surma ajal kuulusid (tingimusel, et abikaasal oli surma ajal Navarra piirkondlik kodakondsus) (Navarra uue seadustiku jaotis 253).

Baskimaa: lesel või üleelanud vabaabielukaaslasel on õigus testaatori poole vara kasutusvaldusele, kui on alanejaid sugulasi. Alanejate sugulaste puudumise korral on tal õigus kahe kolmandiku vara kasutusvaldusele (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse artikkel 52). See ei kehti Ayala orus Ayala, Amurrio ja Okondo omavalitsüksustes ega Mendieta, Retes de Tudela, Santacoloma ja Sojoguti linnades Artziniega omavalitsüksuses (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse artikkel 89), kus kehtib testamendi tegemise vabadus. Samuti ei kehti see Biskaia, Aramaio ja Audio omavalitsüksustes, kus kohaldatakse perekonna vara (*bienes troncales*) suhtes erisätteid (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse artikkel 61 jj).

- Kui surnu pole testamenti jättnud (seadusjärgne pärimine)

Tsiviilseadustik (kohaldatakse juhul, kui ei kohaldata Aragóni, Kataloonia, Baleaaride, Navarra, Baskimaa ega Galicia õigust): lesel on õigus ühe kolmandiku pärandvara kasutusvaldusele, kui on lapsi või alanejaid sugulasi, poole pärandvara kasutusõigusele, kui on üksnes ülenejaid sugulasi, ning ta on ainupärija, kui ülenejaid ega alanejaid sugulasi pole (tsiviilseadustiku artikkel 834 jj ja artikkel 944).

Aragón: lesk pärib muu kui perekonna vara (bienes no troncales) pärast ülenejaid sugulasi, ilma et see piiraks üleelanu kasutusvaldust, millele on viidatud seoses testamendijärgse pärimisega ja mis alati säilib (Aragóni piirkondliku seadustiku artikkel 517). Perekonna vara tähendab vara, mis on olnud testaatori kodus või tema perekonna valduses kaks põlvkonda enne tema enda põlvkonda, olenemata vara otsesest päritolust ja selle omandamise viisist; samuti hõlmab see vara, mille testaator on saanud tasuta ülenejatelt sugulastelt või kuni kuuenda astme külsugulastelt. Vara antakse üle teatavatele Aragóni piirkondliku seadustiku artiklis 526 loetletud sugulastele (*parientes troncales*).

Baleaarid: kohaldatakse (eespool mainitud) tsiviilseadustiku sätteid, samas kui vähemalt Mallorca ja Menorca on lesel universaalne kasutusvaldus, kui vanemad enam ei ela, kahe kolmandiku vara kasutusvaldus, kui testaatori vanemad elavad, ja poole vara kasutusvaldus, kui on alanejaid sugulasi.

Kataloonia: kui alanejaid sugulasi pole, pärib lesk kogu pärandvara enne pärandaja ülenejaid sugulasi (Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 441 lõige 2 ja artikli 442 lõige 3). Kui lesk ja testaatori lapsed või nende alanejad sugulased on kaaspärijad, on lesel õigus pärandvara universaalsele kasutusvaldusele (Kataloonia tsiviilseadustiku artikli 441 lõige 2 ja artikli 442 lõige 3).

Galicia: kehtib samasugune režiim, nagu on sätestatud tsiviilseadustikus (Galicia tsiviilõigust reguleeriva seaduse artikkel 267).

Navarra: abikaasa pärib muu kui perekonna vara pärast vendi või õdesid ja ülenejaid sugulasi. Perekonna vara puhul on üleelanud abikaasal on õigus esimesena surnud abikaasa kõigi selliste varade ja õiguste kasutusvaldusele, mis talle surma ajal kuulusid (tingimusel, et viimasel oli surma ajal Navarra piirkondlik kodakondsus) (Navarra uue seadustiku jaotis 304 jj).

Baskimaa: sellise perekonna vara puhul, mis on abielu ajal omandatud kinnisvara, on pärijad mõlemad abikaasad või vabaabielukaaslased (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse artikkel 66). Üleelanud abikaasa pärib muu kui perekonna vara juhul, kui alanejaid sugulasi pole (Baskimaa piirkondliku tsiviilõigusseaduse artikkel 110 jj).

6 Milline ametiasutus on pädev tegema otsuseid abikaasade varasuhtega seotud asjades?

Pädevus kuulub esimese astme kohtule (*Juzgado de Primera Instancia*), kes abielu kehtetuks tunnistamist, lahusel või lahutamist menetleb või menetles või kelle poole pöördutakse või on pöördunud abikaasade vararežiimi lõpetamiseks tsiviilõiguses sätestatud põhjustel (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 807).

Sellistes kohtupiirkondades, kus on spetsiaalsed perekonnakohtud, menetlevad need kohtud vararežiimi lõpetamise ja likvideerimise asju, isegi kui kõnealused menetlused pole seotud varasemate abielu kehtetuks tunnistamist, lahusel või lahutust käsitlevate menetlustega.

7 Millised on abikaasade varasuhtest tulenevad tagajärjed abikaasa ja kolmanda isiku vahelistele õigussuhetele?

Üldjuhul ja üldises tsiviilõiguse süsteemis kohaldatakse tsiviilseadustiku artiklit 1373, milles on sätestatud, et kumbki abikaasa vastutab oma võlgade eest kolmandate isikute ees oma isikliku varaga; kui isiklikust varast ei piisa võlgade tasumiseks, võib võlausaldaja (kolmas isik) taotleda ühisvara arestimist. See abikaasa, kes ole võlgnik, võib aga nõuda, et ühisvara asendataks võlgnikust abikaasa osaga ühisvaras; sel juhul hõlmab varade arestimine üldise varaühisuse lõpetamist.

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus on kehtestatud sarnase ulatusega säte sundtäitmise kohta juhul, kui võlg on isiklik, aga vastutada tuleb siiski ühisvaraga. Täpsemalt on sätestatud (tsiviilseadustiku artikkel 1365), et ühisvara kasutatakse abikaasa selliste võlgade tasumiseks võlausaldajale (kolmas isik), mis on tekkinud: 1) majapidamises vajalike tehingute tegemisel või sellise ühisvara haldamisel või võõrandamisel, mis kuulub seaduse või lepingu alusel talle, ning 2) tema korrapärase kutse- või loometegevuse või ettevõtluse käigus või tema isikliku vara korrapärase haldamise käigus.

Äriseadustikus (*Código de Comercio*) on samuti sätted juhtude kohta, kus üks abikaasadest on ettevõtja.

Ühisvara võõrandamiseks või sellele koormatise seadmiseks on vaja mõlema abikaasa nõusolekut, kui abieluvaralepingus pole kokku lepitud teisiti. Kui vara võõrandatakse tasuta (nt annetus), siis selline võõrandamine, mille abikaasa on ellu viinud üksi, on tühine.

Kaubanduse turvalisuse huvides on aga tsiviilseadustikus märgitud, et vara haldamise ja raha käsutamise või väärtpaberite võõrandamise toimingud on õiguspärased, kui need viib ellu abikaasa, kelle nimele asjaomane vara on registreeritud ja kes seda valdab.

Mis puudutab registreeritud kinnisvara, siis selleks, et registreerida vara abielu isiku nimele ja registreerida omandatud õigus seoses üldisest varaühisusest tulenevate kehtivate või tulevaste õigustega, tuleb registrit kasutavate kolmandate isikute jaoks märkida abikaasa nimi ja abikaasade vararežiim. Kui registris pole midagi märgitud, siis heas usus tegutsev kolmas isik, kes saab vara tasuta eest sellelt isikult, kellel on registri kohaselt volitus vara võõrandada, säilitab sel viisil saadud omandiõiguse.

8 Palun kirjeldage lühidalt oma riigis kohaldatavat abieluvara jagamise või realiseerimise menetlust.

Seda reguleerib tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 806 jj. Sellel on allpool kirjeldatud etapid.

a) Ühisvara hulka kuuluva vara nimekirja koostamine

See võib toimuda samal ajal abielu kehtetuks tunnistamist, lahusele või lahutust käsitleva menetlusega või abikaasade vararežiimi lõpetamisega, isegi kui praktikas algab see siis, vararežiimi lõpetamise kohta on tehtud lõplik kohtuotsus.

Taotlus peab sisaldama ettepanekut vara nimekirja kohta. Et koostada ettepaneku põhjal ühine nimekiri, pööratakse kohtuametniku poole (*Letrado de la Administración de Justicia*). Kui vara üle tekib vaidlus, pööratakse otsuse saamiseks kohtusse ja tehtud otsus on võimalik edasi kaevata.

b) Realiseerimine

Selle etapi alustamiseks peab otsus abikaasade vararežiimi lõpetamise kohta olema lõplik. Etapp algab realiseerimisettepanekuga ja kohtuametniku poole pöördumisega, et abikaasad saavutaksid kokkuleppe kummalegi abikaasale makstava hüvitise kohta ja ülejäägi proportsionaalse jagamise kohta, määrates kindlaks varaosad.

Kui kokkulepet ei saavutata, määratakse jagamist korraldama vara jagaja. Pärast ettepaneku tegemist võivad abikaasad selle vastu võtta või tagasi lükata; viimasel juhul lahendatakse erimeelsused kohtuotsusega, mis on võimalik edasi kaevata.

c) Vara üleandmine ja selle registreerimine kinnistusraamatus

Kui realiseerimistehingud on lõpuks heaks kiidetud ja varaosad kindlaks määratud, vastutab kohtuametnik varade üleandmise eest ja omandidokumentide saatmise eest kummalegi abikaasale.

Peale selle menetluse on olemas ka teine, lihtsam menetlus, mille kohaselt toimub realiseerimine abikaasade vastastikusel kokkuleppel või üleelanud abikaasa ja esimesena surnud abikaasa pärijate vastastikusel kokkuleppel vastavalt tsiviilseadustiku normidele ja notari juures.

Kui realiseerimisele kuuluva vara hulgas on kinnisasju, võib mõlemal juhul kanda kinnistusraamatusse koopia otsusest jagamistehingute heakskiitmise kohta, kohtuotsusest vara jagamise kohta või notariaalsest avalikust dokumendist üldise varaühisuse lõpetamise kohta.

9 Milline on kinnisvara registreerimise menetlus ning milliseid dokumente või teavet harilikult kinnisvara registreerimiseks nõutakse?

Kinnistusraamatus võib registreerida aktid ja lepingud, mis käsitlevad kinnisasja omandiõigust ning muid kinnisasjadega seotud asjaõigusi. Need tuleb heaks kiita avaliku dokumendiga, mis kantakse selle piirkonna kinnistusraamatusse, kus kinnisasi asub ning kus vastavaid makse ja tasusid makstakse.

Dokument tuleb esitada autentsetes vormis ja sellele peab olema lisatud Hispaania tsiviilregistri tõend (kui abielu oli seal registreeritud), millega kinnitatakse abikaasade vararežiimi lõpetamist, et see oleks kolmandatele isikutele siduv. Kui originaaldokument väljastati väljaspool riiki, tuleb see nõuetekohaselt legaliseerida ja registripidaja taotluse korral tõlkida. See kord ei kehti selliste dokumentide ja kohtuotsuste puhul, mille suhtes kohaldatakse Euroopa õigusakte ja mis esitatakse vastavalt nende õigusaktide asjakohastele sätetele.

Viimati uuendatud: 01/02/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.